

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

BİLECİK YENİPAZAR BELEDİYESİ

2024 YILI

SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ekim 2025

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ	1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU	8
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	8
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI	9
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	9
6. DENETİM GÖRÜŞÜ	11
7. DENETİM BULGULARI	11

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu	2
Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	3
Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	4
Tablo 4: 2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu	4
Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri	5
Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri	5
Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler	6
Tablo 8: Amortisman Ayrılmayan Maddi Duran Varlıklar	14
Tablo 9: Kayıtlı Değerinden Fazla Amortisman Ayrılan Maddi Duran Varlıklar	16
Tablo 10: Doğrudan Temin ve Pazarlık Usulü İle Yapılan Alım ve Yapım İşlerinde Ödenek Sınırı Aşımı	21

KISALTMALAR

AŞ	Anonim Şirket
EKAP	Elektronik Kamu Alımları Platformu
EPDK	Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu
KDV	Katma Değer Vergisi
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
kvA	Kilo Volt Amper
MKE AŞ	Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabının Gerçek Durumu Yansıtması
2. Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabının Gerçek Durumu Yansıtması
3. Amortisman Kayıt İşlemlerinde Hatalı Uygulamaların Olması

B. Diğer Bulgular

1. Yevmiye Defterinde Boş Yevmiyeler Bulunması ve Geriye Dönük Kayıtlar Yapılması
2. Hurda Malzemelerin İhale Yoluyla Satılması
3. Parasal Limitler Dahilinde Yapılan Alımlarda Bütçeye Konulan Ödeneğin %10'unun Kamu İhale Kurulunun Uygun Görüşü Alınmadan Aşılması
4. Gelirlerden Alacaklar Hesabının Yıl İçinde Alacak Bakiyesi Vermesi
5. Banka Hesaplarında Bulunan Nakdin Nemalandırılmaması
6. Personel Giderinin Mevzuatta Belirtilen Oranı Aşması Nedeniyle Sözleşme Yapılamayacak Olmasına Rağmen Sosyal Denge Sözleşmesi İmzalanması
7. Personel Giderlerinin Mevzuatta Belirlenen Sınırların Üzerinde Olması
8. Bina İnşaat ve Yapı Kullanma İzin Harçlarının Mevzuatta Öngörülenden Fazla Tahsil Edilmesi
9. Tarife Cetvelinde Bazı Harçların Mevzuatta Öngörülen Azami Tutarların Üzerinde Belirlenmesi
10. İmtiyaz Yoluyla Devredilen Katı Atık Hizmetlerine Yönelik Takip ve Kontrol Mekanizmasının Kurulmaması
11. Emlak Vergisi Matrahı ve Vergi Değeri Hesabında Hatalı Uygulamalar Bulunması
12. Emlak Vergisinde Binaların İnşaat Sınıflarının Hatalı Tespit Edilmesi

13. Mesken İçin Belirlenen Atıksu Tarifesinin Mevzuatta Belirtilen Tavan Sınırını Aşması

14. Toplanan Katı Atık Gelirlerinin Katı Atık Hizmetleri İçin Oluşan Maliyeti Karşılamaması

15. Hurdaya Ayırma İşlemlerinde Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabına Gerekli Kayıtların Yapılmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Belediyeler, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 127'nci maddesinde, belediye halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları seçimlerle oluşturulan kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmıştır. Belediyelerin kuruluş, görev ve yetkilerinin yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceği Anayasa'da hüküm altına alınmıştır.

Yenipazar Belediyesi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde yer alan sınıflandırma çerçevesinde, genel yönetim kapsamında yer almakta olup faaliyetlerini 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun verdiği yetki ve sorumluluklar çerçevesinde yürütmektedir.

Kamu İdaresinin temel mevzuatı 5393 sayılı Belediye Kanunu olup bu Kanun'da kurumun görev, yetki, sorumlulukları ile organları, teşkilatı, bütçe ve denetimi gibi temel hususlar düzenlenmektedir. 5393 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesinde, belediyelerin mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla; kentsel altyapı, çevre sağlığı, temizlik, katı atık, zabıta, itfaiye, mezarlıklar, park ve yeşil alanlar, konut, kültür ve sanat, öğrenci yurtları, sosyal hizmetler, nikâh ve benzeri hizmetleri yapacağı veya yaptıracığı, bunun yanı sıra devlet okullarının ve mabetlerin tüm ihtiyaçlarını karşılayabileceği, sağlıkla ilgili tesisler açabileceği, sporu teşvik edebileceği ve gıda bankacılığı yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

5393 sayılı Kanun'un 15'inci maddesinde; belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak, yönetmelik çıkarmak, belediye gelirlerini tahsil etmek, temiz su atık su tesisleri kurup işletmek, ulaşım hizmetlerini görmek, ticari hayata katkı sağlamak gibi yetki ve imtiyazlar sayılmıştır.

Merkezi idarenin, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla mahalli idareler üzerinde idari vesayet yetkisine sahip olduğu Anayasa'da hüküm altına alınmıştır. Bu idari vesayet yetkisi denetim ve soruşturma konularında İçişleri Bakanlığı tarafından, yönetsel konularda ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından kullanılmaktadır.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

5393 sayılı Kanun'da Belediye organları; Belediye Meclisi, Belediye Encümeni ve Belediye Başkanı olarak öngörülmüştür.

Yenipazar Belediyesinin karar organı olan Yenipazar Belediye Meclisi, Belediye Başkanı ve 9 üyeden oluşmaktadır.

Belediye teşkilâtı norm kadro esaslarına uygun olarak yazı işleri, mali hizmetler, fen işleri itfaiye ve zabıta birimlerinden oluşmaktadır. Beldenin nüfusu, fiziki ve coğrafi yapısı, ekonomik, sosyal ve kültürel özellikleri ile gelişme potansiyeli dikkate alınarak, norm kadro ilke ve standartlarına uygun olarak gerektiğinde sağlık, imar, insan kaynakları, hukuk işleri ve ihtiyaca göre diğer birimler kurulabilmektedir. Bu birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi belediye meclisinin yetkisi dâhilindedir.

Belediyelerdeki tüm kadrolara yapılacak olan atamalar kanun ve yönetmeliklerde belirtilen kriterlere uygun olarak belediye başkanı tarafından yapılmakta, birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadrolarına yapılan atamalar ilk toplantıda belediye meclisinin bilgisine sunulmaktadır.

Belediye hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur ve işçiler çalıştırılmaktadır. Belediye personeline ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1: Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	29	6
Sözleşmeli Personel	-	-
Kadrolu İşçi	15	6
Toplam	44	12
375 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel	-	-

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır. Bütçe işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülmektedir.

Bütçe; belediyenin stratejik planına ve performans programına uygun olarak, analitik bütçe sistemine göre belediye başkanı tarafından hazırlanan, mali yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösteren, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin veren ve belediye meclisince kabul edilen bir karardır. Bu kapsamda Yenipazar Belediyesi, faaliyetlerini ilgili mali yılı bütçesi ile verilen ödenekler ile yürütmektedir.

Yenipazar Belediyesinin 2024 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

Giderin Türü	Geçen Yılandan Devreden Ödenek (TL)	Bütçe İle Verilen Ödenek (TL)	Ek Bütçe (TL)	Eklenen / Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)	Ertesi Yıla Devreden Ödenek (TL)
01- Personel Giderleri	0,00	7.635.000,00	1.030.000	1.177.999,22 1.046.069,09	8.796.930,13	8.665.411,12	131.519,01	0,00
02- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	0,00	882.000,00	260.000,00	3.150,57 17.419,20	1.127.731,37	918.043,68	209.687,69	0,00
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	0,00	5.550.000,00	1.310.000,00	1.265.479,17 703.878,11	7.421.601,06	6.766.608,07	654.992,99	0,00
04- Faiz Giderleri	0,00	114.000,00	0,00	63.582,32 1.450,38	176.131,94	74.108,20	102.023,74	0,00
05- Cari Transferler	0,00	238.000,00	0,00	12.000,72 14.452,07	235.548,65	84.192,17	151.356,48	0,00
06- Sermaye Giderleri	0,00	2.954.000,00	2.400.000,00	920.785,00 250,00	6.274.535,00	4.524.428,32	1.750.106,68	0,00
07- Sermaye Transferleri	0,00	19.000,00	0,00	0,00	19.000,00	0,00	19.000,00	0,00
08- Borç Verme	0,00	5.000,00	0,00	1.444,62 722,31	5.722,31	1.722,31	4.000,00	0,00
09- Yedek Ödenek	0,00	2.603.000,00	0,00	0 1660.200,46	942.799,54	0,00	942.799,54	00,00
Toplam	0,00	20.000.000,00	5.000.000,00	3.444.441,62 3.444.441,62	25.000.000,00	21.034.513,87	3.965.486,13	

Yenipazar Belediyesinin 2024 mali yılı bütçesi ile 20.000.000,00 TL ödenek öngörülmüş olup, 5.000.000,00 TL ek bütçe ile birlikte 2024 yılı ödenek toplamı 25.000.000,00 TL olmuştur. Yıl içinde 21.034.513,87 TL bütçe gideri yapılmış, 3.965.486,13 TL ödenek iptal edilmiştir. Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosunun "08 Borç Verme" satırındaki 1.722,31 TL tutarındaki bütçe gideri, Yenipazar Belediye Meclisinin 08.05.2024 tarih ve 26 numaralı kararı gereği Belediyeye ait Yenipazar Ulaşım İnşaat Tarım Turizm Gıda İhtiyaç Maddeleri Sanayi

Ticaret LTD. ŞTİ.'nin sermaye artırımını için taahhüt edilen nakdi sermayenin aktarılması ile oluşmuştur.

Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Vergi Gelirleri	1.731.000,00	4.118.557,59	289,50	4.118.268,09	237,91
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	1.832.000,00	3.059.013,41	7.401,09	3.051.612,32	166,57
04- Alınan Bağış ve Yardımlar	7.428.000,00	6.278.274,40	0,00	6.278.274,40	84,52
05- Diğer Gelirler	7.488.000,00	10.754.805,66	620,91	10.754.184,75	143,61
06- Sermaye Gelirleri	1.488.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
08- Alacaklardan Tahsilat	33.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
09- Red ve İadeler	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam	20.000.000,00	24.210.651,06	8.311,50	24.202.339,56	121,01

Buna göre 2024 yılında net bütçe geliri %121,01 seviyesinde gerçekleşmiştir. Diğer gelirler (%143,61), vergi gelirleri (%237,91), teşebbüs ve mülkiyet gelirleri (%166,57) ile alınan bağış ve yardımlar (%84,52) gerçekleşmiş olup alınan bağış ve yardımların dışında diğer kalemlerdeki gelirlerimiz beklenenin üzerinde gerçekleşmiştir.

Tablo 4: 2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderlerinin Ekonomik Kodu	Bütçe Ödeneği (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01 Personel Giderleri	8.796.930,13	8.665.411,12	98,50
02 SGK Devlet Primi Giderleri	1.127.731,37	918.043,68	81,40
03 Mal ve Hizmet Alımları Giderleri	7.421.601,06	6.766.608,07	91,17
04 Faiz Giderleri	176.131,94	74.108,20	42,07
05 Cari Transferler	235.548,65	84.192,17	35,74
06 Sermaye Giderleri	6.274.535,00	4.524.428,32	72,10
07 Sermaye Transferleri	19.000,00	0,00	0,00
08 Borç Verme	5.722,31	1.722,31	30,09
09 Yedek Ödenekler	942.799,54	0,00	0,00
Toplam	25.000.000,00	21.034.513,87	84,13

Buna göre 2024 yılında bütçe giderleri toplamda beklenene yakın %84,13 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Belediyenin bütçe gelirler ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2023 yılının 2022 yılına, 2024 yılının 2023 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2022 Yılı (TL) (A)	2023 Yılı (TL) (B)	2024 Yılı (TL) (C)	2023-2022 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2024-2023 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	1.375.494,99	1.013.131,70	4.118.557,59	-26,34	306,51
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	1.578.395,11	2.012.304,83	3.059.013,41	27,49	52,0
Alınan Bağış ve Yardımlar	2.034.562,20	1.863.111,95	6.278.274,40	-08,42	236,97
Diğer Gelirler	3.305.016,03	7.677.080,59	10.754.805,66	132,28	40,08
Sermaye Gelirleri	1.113.690,00	1.209.600,00	0,00	08,61	0,00
Toplam	9.407.158,33	13.775.229,07	24.210.651,06	46,43	75,75
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	64,09	2.899,86	8.311,50	4426,78	186,61
Net Toplam	9.407.094,24	13.772.329,21	24.202.339,56	46,40	75,73

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2024 yılında gelirler bir önceki yıla göre 10.430.010,35 TL'lik (%75,73) artış göstermiştir. Bu çerçevede; diğer gelirlerde 3.077.725,07 TL (%40,08), vergi gelirlerinde 3.105.425,89 TL (%306,51) ve alınan bağış ve yardımlarda 4.415.162,45 TL (%236,97) tutarlarındaki artışlar toplam artış üzerinde belirleyici olmuştur.

Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri

Bütçe Giderinin Çeşidi	2022 Yılı (TL) (A)	2023 Yılı (TL) (B)	2024 Yılı (TL) (C)	2023-2022 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2024-2023 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	2.102.203,45	5.782.504,31	8.665.411,12	175,06	49,86
S.G.K. Devlet Primi Giderleri	360.307,11	636.938,22	918.043,68	76,78	44,13
Mal ve Hizmet Alımı Giderleri	2.815.680,08	7.868.384,13	6.766.608,07	179,45	-14,00
Faiz Giderleri	64.246,42	241.803,18	74.108,20	276,36	-69,35
Cari Transferler	44.910,28	100.940,79	84.192,17	124,76	-16,59
Sermaye Giderleri	1.344.349,99	578.515,84	4.524.428,32	-56,96	682,07
Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Borç Verme	0,00	0,00	1.722,31	0,00	172,23
Yedek Ödenekler	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam	6.731.697,33	15.209.086,47	21.034.513,87	1.25,93	38,30

Belediyenin bütçe giderleri toplamı 2024 yılında 2023 yılına göre 5.825.427,40 TL (%38,30) artmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde; bir önceki yıla göre mal ve hizmet alımı giderlerinin 1.101.776,06 TL düşüş göstererek (%-14,00), sermaye giderlerinin 3.945.912,48 TL (%682,07) ve personel giderlerinin 2.882.906,81 TL (%49,86) arttığı görülmektedir.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın Belediyenin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2024 yılı Faaliyet Gideri 19.147.241,61 TL, Faaliyet Geliri 24.415.892,37 TL olup Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ise 90.374.705,36 TL olarak gerçekleşmiştir. Aradaki 85.106.054,60 TL tutarındaki fark 2024 yılında yapılan enflasyon düzeltilmesinden kaynaklanmaktadır.

Yenipazar Belediyesinin doğrudan hissedarı olduğu şirket aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	Belediyenin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
1	Yenipazar Ulaşım İnşaat Tarım Turizm Gıda İhtiyaç Maddeleri Sanayi Ticaret LTD. ŞTİ.	11.442.500,00	11.442.500,00	100

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

Yenipazar Belediyesinin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, 23.12.2014 tarih ve 29214 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği’nin 46’ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibariyle belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik’teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik’te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin 484 ve 485’inci maddeleri

uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

a) Mizan cetveli

b) Temel mali tablolar

1) Bilanço

2) Faaliyet sonuçları tablosu

3) Nakit akış tablosu

c) Diğer mali tablolar

1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu

2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu

3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu

4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu

5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu

6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu

7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu

8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu

9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu

10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

-Birleştirilmiş veriler defteri,

-Geçici ve kesin mizan,

-Bilanço,

-Faaliyet sonuçları tablosu,

-İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmamasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

5018 sayılı Kanun uyarınca; idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından yeterli ve etkili bir iç kontrol sisteminin kurulması gerekmektedir.

Görev ve yetkileri çerçevesinde, malî yönetim ve kontrol süreçlerine ilişkin standartlar ve yöntemler Hazine ve Maliye Bakanlığınca, iç denetime ilişkin standartlar ve yöntemler ise İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenir, geliştirilir ve uyumlaştırılır.

31.12.2005 tarihli ve 26040 (3'üncü mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'ın "İç kontrol standartları" başlıklı 5'inci

maddesinde, iç kontrol standartlarının, merkezi uyumlaştırma görevi çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenip yayımlanacağı, kamu idarelerinin malî ve malî olmayan tüm işlemlerinde bu standartlara uymakla ve gereğini yerine getirmekle yükümlü bulunduğu, Kanuna ve iç kontrol standartlarına aykırı olmamak koşuluyla, idarelerce, görev alanları çerçevesinde her türlü yöntem, süreç ve özellikli işlemlere ilişkin standartlar belirlenebileceği belirtilmiştir.

26.12.2007 tarihli ve 26738 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği ile iç kontrolün; “kontrol ortamı, risk değerlendirmesi, kontrol faaliyetleri, bilgi ve iletişim ile izleme” bileşenleri temelinde, standartlar ve sağlanması gereken genel şartlar belirlenmiş ve bu alandaki çalışmaların hazırlanacak eylem planları ile izlenmesi öngörülmüştür.

Anılan bileşenlere ilişkin değerlendirme sonuçları aşağıdaki şekildedir.

Kontrol Ortamı Standartları

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir. İdarede "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri" ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yeterlidir. Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesine yönelik insan kaynakları politikası belirlenmiş; yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası belirlenmemiştir. Hassas görevlere ilişkin prosedürler belirlenmemiştir.

Risk Değerlendirme Standartları

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 41’inci maddesine göre nüfusu 50.000’in altında olan belediyelerde stratejik plân yapılması zorunlu olmadığından stratejik plan hazırlanmamıştır. İdare performans programı hazırlanmamış ve yayımlanmamıştır. İdare hiçbir iç kontrol riski belirlememiştir. Risklerin değerlendirilmesine yönelik herhangi bir çalışma yapılmamıştır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmıştır. İdare tarafından yetki devirleri mevzuata uygun yapılmıştır. İdarede yapılan görevlendirmelerde, bunları farklı kişiler arasında dağıtılarak “görevler ayrılığı” ilkesine uyulmuştur. İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri belirlenmemiştir. Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve

Esaslar'a uygun olarak kurulmuştur. Kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi, mevcut değildir.

Bilgi ve İletişim Standartları

İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmıştır. İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı hazırlanmamıştır.

İzleme Standartları

İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sistemine ilişkin değerlendirme yapılmamaktadır. Kamu İdaresinde iç denetim birimi kurulmamış olup, iç denetçi kadrosu bulunmamaktadır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Bilecik Yenipazar Belediyesi 2024 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabının Gerçek Durumu Yansıtması

Kamu İdaresinin ortağı olduğu şirketlerdeki sermaye tutarı ile 241 Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı'nın uyumlu olmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 181'inci maddesinde 241 Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı'nın mal ve hizmet üreten kuruluşlara nakden veya ayni olarak verilen sermaye tutarları ve bu sermaye tutarlarının işletilmesinden

doğın kar ve zararlar ile bütçeye iade olunan sermayelerin izlenmesi için kullanılacağı ifade edilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in 182'nci maddesinde ise mal ve hizmet üreten kuruluşlara gerek nominal sermaye gerekse aynı sermaye transferi şeklindeki iştiraklerin gerçeğe uygun değerleri ile 241 Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı'na kaydedileceği, sermayesine iştirak edilen mal ve hizmet üreten kuruluşlara nakdi veya aynı sermaye şeklindeki katılımlardan mezkur hesapta kayıtlı tutarların ilgili mal ve hizmet üreten kuruluşların öz kaynak hesaplarında karşılık olarak yer alan tutarlarla eşit olması gerektiği belirtilmiştir.

Yapılan incelemede, İdareye ait şirketteki toplam sermaye tutarı ile 241 Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı'nda kayıtlı tutar arasında uyumsuzluk bulunduğu tespit edilmiştir. İdarenin hissesi bulunan Şirketinin bilançoları incelendiğinde, bu Şirkette Kuruma ait toplam 11.442.500,00 TL ödenmiş sermayenin olduğu ancak İdarenin 2024 yılı dönem sonu bilançosunda 241 Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabında 2.722,31 TL kayıtlı tutar bulunduğu görülmüştür. Şirketin kuruluş sermayesi 10.000,00 TL olup Belediye muhasebeleştirirken sermaye tutarını 1.000,00 TL olarak kaydetmiştir. Sonrasında 08.05.2024 tarihli 26 sayılı kararla Şirketin toplam sermayesinin; 11.430,777,69 TL değerindeki arsa vasfındaki taşınmazın aynı sermaye, 1.722,31 TL nakdi sermaye olmak üzere sermaye artırımını ile 11.442.500,00 TL'ye çıkarılmasına karar verilmiştir. Nakdi sermayenin kaydı ilgili hesaba yapılmış olup, Şirkete taşınmaz devrinin yapılmasına rağmen Belediyenin taşınmazların çıkış kaydı ile sermaye kaydını mali tablolara yansıtmadığı tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi cevabında, İdareye ait şirketin sermaye tutarı ile İdare hesaplarında kayıtlı sermaye tutarının kontrol edilerek uyumlu hale getirildiği ifade edilmiştir. Ancak yapılan işleme ilişkin bir belge sunulmamıştır.

Sonuç olarak, söz konusu durum bilançoda 241 Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabının 11.428.055,38 TL eksik görünmesine sebebiyet vermiştir. İdarenin ortağı olduğu şirketlerdeki kayıtlı sermaye tutarı ile 241 Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabındaki tutarın uyumlu olması ve yapılan kayıtların gerçek durumu yansıtmaması önem arz etmektedir.

BULGU 2: Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabının Gerçek Durumu Yansıtması

İller Bankası Anonim Şirketi tarafından Kamu İdaresi adına vergi gelirleri paylarından kesilen sermaye payı tutarı ile bu payların takip edildiği 240 Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabında kayıtlı tutarın birbiriyle uyumlu olmadığı görülmüştür.

6107 sayılı İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun'un "Ortaklık yapısı ve sermaye" başlıklı 4'üncü maddesinin birinci fıkrasında, il özel idareleri ve belediyelerin Bankanın ortağı olduğu belirtilmiş, üçüncü fıkrasının (a) bendinde ise, 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun'a göre her ay dağıtılacak vergi gelirleri paylarının toplamı üzerinden aylık olarak yüzde iki oranında kesilecek miktarların sermaye tavanına ulaşıncaya kadar Bankanın ödenmiş sermayesine ekleneceği hüküm altına alınmıştır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 178'inci maddesinde 240 Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabının, kanuni yetkilere dayanılarak mali kuruluşların sermayesine iştirak edilen tutarlar ve bu sermaye tutarlarının işletilmesinden doğan kar ve zararlar, bütçeye iade olunan tutarlar ile bu kuruluşlara ikrazen verilen ve mahsup edilen tutarların izlenmesi için kullanılacağı belirtilmiştir. Yönetmelik'in 180'inci maddesinde ise hangi durumlarda adı geçen hesaba borç ve alacak kaydı yapılacağı düzenlenmiş olup; ödeneğine dayanılarak nakden verilen sermayenin bir taraftan bu hesaba borç, nakden iade alınan sermayelerin alacak kaydedileceği ifade edilmiştir.

Yapılan incelemede, İdarenin 2024 yılı sonu itibarıyla İller Bankası Bilgi ve Veri Bankasında kayıtlı sermaye payı 490.369,51 TL'dir. İller Bankası dışında başka bir mali kuruluşa ortaklığı bulunmadığından, Kurumun İller Bankasındaki payı ile 240 Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabındaki tutarın birbiri ile uyumlu olması gerekmektedir. Ancak bilançoda 240 Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabında yer alan tutarın toplamı 14.050,82 TL olarak görünmektedir.

Kamu İdaresi cevabında, 240 Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabının kullanıldığı ifade edilmiştir. Ancak gerekli düzeltmelerin yapıldığına dair belge sunulmamıştır.

Sonuç olarak, söz konusu husus 2024 yılı mali tablolarında 240 Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabının 476.318,69 TL eksik görünmesine sebebiyet vermektedir. Mali tabloların doğruluğu ve güvenilirliğini teminen İller Bankasındaki kayıtlı sermaye tutarı ile

İdarenin sermaye payının takip edildiği 240 Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabındaki tutarın birbiriyle uyumlu olması gerekmektedir.

BULGU 3: Amortisman Kayıt İşlemlerinde Hatalı Uygulamaların Olması

Maddi duran varlıklar hesap grubunda kayıtlı varlıklardan bir kısmı için amortisman ayrılmadığı, bir kısmı için ise kayıtlı değerinden daha fazla amortisman ayrıldığı tespit edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin Maddi Duran Varlıklar hesap grubuna ilişkin işlemleri açıklayan 187'nci maddesinin ikinci fıkrasının (ç) bendinde, bir yıldan fazla kullanılabilen ve yıpranmaya, aşınmaya veya kıymetten düşmeye maruz kalan maddi duran varlıklar için amortisman ayrılacağı belirtilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in 202'nci maddesinde; 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabının, maddi duran varlık bedellerinin ekonomik ömrü içerisinde giderleştirilmesi ve hesaben yok edilmesini izlemek için kullanılacağı, 203'üncü maddesinde ise maddi duran varlık hesapları için ayrılan amortisman tutarlarının yıl sonunda 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabına alacak, 630 Giderler Hesabına borç kaydedileceği hüküm altına alınmıştır.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'ne dayanılarak hazırlanan ve 04.11.2015 tarih ve 29522 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Amortisman ve Tükenme Paylarına İlişkin 47 sıra No.lu Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği'nde ise, maddi duran varlıklar için ayrılacak amortismana ilişkin süre ve oranlara yer verilerek, amortisman tabi her bir varlığın Duran Varlık Amortisman Defteri'ne kaydedileceği belirtilmiştir.

Yapılan incelemede; maddi duran varlıklardan bir kısmı için amortisman ayrılmadığı, bir kısmı için ise kayıtlı değerinden daha fazla tutarda amortisman ayrıldığı görülmüştür. Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri uyarınca, amortisman oranları ve süreleri doğru uygulandığında ayrılan amortisman tutarının maddi duran varlığın kayıtlı değerine eşit veya daha düşük olması gerektiği izahtan varestedir. Bahse konu maddi duran varlıklara ilişkin bilgilere aşağıdaki tablolarda yer verilmiştir.

Tablo 8: Amortisman Ayrılmayan Maddi Duran Varlıklar

Hesap Kodu	Hesap Adı	Varlıkların Toplam Değeri	Amortismanların Toplam Değeri	Fark
251.xx.03.00.	Su İsale Hatları	219.366,94	0,00	219.366,94

251.xx.06.01.	Köprüler	3.030,00	0,00	3.030,00
251.xx.08.00.	Sulama Kanalları	2.556,00	0,00	2.556,00
251.xx.20.06.	Pazar Yeri	2.241.621,14	0,00	2.241.621,14
251.xx.20.08.	Umuma Ait Binalar	33.279.919,56	0,00	33.279.919,56
251.xx.99.00.	Diğer Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri	15.447,72	0,00	15.447,72
252.xx.xx.02.99	Diğer	9.957,80	0,00	9.957,80
252.xx.xx.04.13	Düğün, Tören ve Konferans Salonları	1.087.993,59	0,00	1.087.993,59
252.xx.xx.04.99	Diğer	5.610,00	0,00	5.610,00
252.xx.xx.07.01	Kamu Konutları	1.667.200,00	0,00	1.667.200,00
252.xx.xx.07.99	Diğer Binalar	125.737,20	0,00	125.737,20
252.xx.xx.09.05	Dükkan ve İşyeri	523.693,13	0,00	523.693,13
252.xx.xx.09.99	Diğer	15.825.985,00	0,00	15.825.985,00
253.01.99..	Diğer Tesis ve Sistemler	141.910,00	0,00	141.910,00
253.02.10..	Matbaacılıkta Kullanılan Makine ve Aletler	130,00	0,00	130,00
254.01.05..	Özel Amaçlı Taşıtlar	179.703,65	0,00	179.703,65
255.01.05..	Hastanede Kullanılan Demirbaş Niteliğindeki Taşınır	910,00	0,00	910,00
255.02.05..	Ses, Görüntü ve Sunum Cihazları	10.506,33	0,00	10.506,33
255.02.99..	Diğer Büro Makineleri ve Aletleri	72.850,00	0,00	72.850,00
255.07.01..	Kütüphane Mobilyaları	362,77	0,00	362,77
255.07.02..	Basılı Yayınlar	1.271,18	0,00	1.271,18
255.07.03..	Görsel ve İşitsel Kaynaklar	1.298,01	0,00	1.298,01
255.07.04..	Bilgi Saklama Üniteleri	1.460,00	0,00	1.460,00
255.08.02..	Öğrenmeyi Kolaylaştırıcı Ekipmanlar	3.910,00	0,00	3.910,00
255.09.01..	Doğa Sporlarında Kullanılan Demirbaşlar	65.100,00	0,00	65.100,00
255.11.02..	Duvarda Sergilenen Süs Eşyaları	2.120,00	0,00	2.120,00

255.12.02..	Büro Malzemeleri	1.200,00	0,00	1.200,00
TOPLAM		55.490.850,02	0	55.490.850,02

Tablo 9: Kayıtlı Değerinden Fazla Amortisman Ayrılan Maddi Duran Varlıklar

Hesap Kodu	Hesap Adı	Varlıkların Toplam Değeri	Amortismanların Toplam Değeri	Fark
252.xx.99..	Diğer Binalar	18.509,83	20.422,62	-1.912,79
253.02.07..	Paketleme Makineleri	0,00	300,00	-300,00
253.03.01..	Yıkama, Temizleme ve Ütüleme Cihaz ve Araçları	356,78	2.092,01	-1.735,23
253.03.02..	Beslenme, Gıda ve Mutfak Cihaz ve Aletleri	97.723,71	131.357,59	-33.633,88
253.03.04..	Ölçüm, Tartı, Çizim Cihazları ve Aletleri	2.557,90	36.754,49	-34.196,59
253.03.06..	Araştırma ve Üretim Amaçlı Cihazları ve Aletleri	820,00	5.084,75	-4.264,75
253.03.08..	Spor Amaçlı Kullanılan Cihaz ve Aletler	0,00	2.062,50	-2.062,50
254.01.03..	Yük Taşıma Araçları	1.384.166,01	1.668.912,83	-284.746,82
254.01.05..	Özel Amaçlı Taşıtlar	179.703,65	0,00	179.703,65
255.01.02..	Temsil ve Tören Demirbaşları	49.914,44	57.327,14	-7.412,70
255.01.04..	Seyahat, Muhafaza ve Taşıma Amaçlı Demirbaş Niteliğindeki Taşınır	100,00	310,58	-210,58
255.02.01..	Bilgisayarlar ve Sunucular	3.680,00	5.309,00	-1.629,00
255.02.04..	Haberleşme Cihazları	39.241,12	44.180,07	-4.938,95
255.08.01..	Eğitim Mobilyaları ve Donanımları	0,00	750,00	-750,00
255.08.04..	Okul Bahçesi ve Oyun Demirbaşları	1.625,01	3.684,42	-2.059,41
255.09.02..	Salon Sporlarında Kullanılan Demirbaşlar	0,00	8.294,51	-8.294,51
TOPLAM		1.778.398,45	1.986.842,51	-208.444,06

Kamu İdaresi cevabında, amortisman kayıt işlemlerinde yapılan hatalı uygulamaların düzeltilmesi için çalışmaların başlatıldığı ifade edilmiştir.

Maddi duran varlıkların bir kısmı için amortisman ayrılmaması, bir kısmı için ise

varlığın kayıtlı değerinden fazla amortisman ayrılması 2024 yılı Bilançosunda 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabının, Faaliyet Sonuçları Tablosunda ise 630 Giderler Hesabının hatalı gösterilmesine neden olmuştur. Mevcut hatanın giderilmesi amacıyla gerekli çalışmaların yapılarak amortisman kayıtlarının düzeltilmesi gerekmektedir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Yevmiye Defterinde Boş Yevmiyeler Bulunması ve Geriye Dönük Kayıtlar Yapılması

Kamu İdaresi yevmiye kayıtları üzerinde yapılan incelemelerde bazı yevmiye kayıtlarının boş bırakılarak atlandığı ve yevmiye sisteminde geriye dönük kayıt yapıldığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "Yevmiye sistemi, muhasebeleştirme belgeleri ve açılış kayıtları" başlıklı 43'üncü maddesinde; işlemlerin, yevmiye tarihi ile numara sırasına göre ve maddeler halinde yevmiye defterine günlük olarak kaydedileceği; buradan da usulüne göre büyük defter ve yardımcı defterlere sistemli bir şekilde dağıtılacağı; muhasebeleştirme belgelerinin yevmiye tarih ve numarası sütunlarına, gerçekleşen işlemlerin kayda geçirildikleri tarih ile hesap döneminin başında (1)'den başlayıp, hesap döneminin sonuna kadar devam eden birer numara verileceği; yevmiye defteri, büyük defter ve yardımcı defter kayıtlarında bu yevmiye numaralarının esas alınacağı hüküm altına alınmıştır.

Aynı Yönetmelik'in "Kullanılacak defterler ve kayıt düzeni" başlıklı 44'üncü maddesinde; yevmiye defterinin, kayda geçirilmesi gereken işlemlerin yevmiye tarih ve numarasıyla ve maddeler halinde düzenli olarak yazıldığı müteselsil sıra numaralı defter olduğu belirtilmiştir. Yevmiye defterine açılış kaydı yapıldıktan sonra, günlük işlemler muhasebeleştirme belgeleri esas alınarak devam eden bir sıra ile kaydedilmelidir.

Yönetmelik'in "Kayıt yanlışlıklarının düzeltilmesi" başlıklı 503'üncü maddesinde ise; kurumsal, fonksiyonel ve finansman tipi sınıflandırma kodlarında yapılan kayıt hatalarının düzeltilmesi durumu hariç olmak üzere, yevmiye kayıtlarında meydana gelebilecek her türlü yanlışlığın ancak muhasebe kaydıyla düzeltileceği ifade edilmiştir.

Yukarıda yer verilen yasal düzenlemelerden anlaşılacağı üzere yevmiye defterini oluşturan yevmiyeler hesap döneminin başında (1)'den başlayıp hesap dönemi sonuna kadar müteselsilen numaralandırılacaktır. Buna göre, yevmiye defterinde yer alan muhasebeleştirme belgelerinin hesap döneminin başından sonuna kadar düzenli bir biçimde numaralandırılması, bu numaraların arasında müteselsilliği bozan bir boşluğun olmaması, yevmiye numaralarına alt kodlar açılmaması, geçmişe dönük olarak yevmiye kaydı girilmemesi gerekmektedir.

Yapılan incelemelerde;

- Yevmiye kayıtlarının müteselsil sıra numaralı olarak birbirini takip etmediği, çeşitli tarihlerde 2 adet yevmiye numarasının boş bırakılarak atlandığı ve 61 adet yevmiye numarasının sonradan silindiği,
- Küçükten büyüğe sıralı olan bir yevmiye defterinde her bir yevmiye kaydına ait tarih değerinin, kendisinden önce gelen yevmiye numaralarına ilişkin tarih değerlerinden büyük veya ona eşit olması gerekirken kendisinden önce gelen yevmiye numaralarına ait tarih değerlerinden küçük olan 2 adet yevmiye kaydı olduğu görülmüştür.

Kamu idaresinin üretmiş olduğu mali rapor ve tabloların güvenilirliği ve doğruluğu, muhasebe sistemindeki yevmiye numaralarının tam ve doğru kayıtları göstermesine bağlıdır. Ödeme emri belgesine veya muhasebe işlem fişine bağlanan her bir işlem için tek bir yevmiye numarası verilmesi, alt koda başvurulmaması ve arada herhangi bir boş yevmiye bırakılmaması gerekmektedir. Hatalı bir kaydın yapılması durumunda ise geçmişe dönük herhangi bir kayıt yapılmamalı, hatalı işlemin yeni bir muhasebe kaydı ile düzeltilmesi sağlanmalıdır. Bununla birlikte mevzuata uygunluk ve elektronik veriler üzerinden gerçekleştirilen iç ve dış denetimin etkinliğini arttırmak amacıyla muhasebe işlem fişleri ve ödeme emirlerinde açıklama kısımlarının doldurulmasına özen gösterilmelidir.

Kamu İdaresi cevabında, yevmiye kayıtlarının müteselsil sıra numaralı olarak gitmesine özen gösterildiği ifade edilmiştir.

BULGU 2: Hurda Malzemelerin İhale Yoluyla Satılması

Kamu İdaresine ait hurda varlıklarının, ilgili mevzuat gereği Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi AŞ'ye (MKE AŞ) verilmesi gerekirken, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamında ihale yoluyla üçüncü kişilere satıldığı tespit edilmiştir.

Belediye Encümeninin 17.01.2024 tarih ve 1 sayılı kararı ile Belediyeye ait 2009 model minibüsün yaşanan sık arızalar nedeniyle kullanımının ekonomik olmadığı ve bu nedenle trafikten çekildiği belirtilerek, 2886 sayılı Devlet ihale Kanunu’nun 45’inci maddesi olan açık teklif usulü ile 01.02.2024 tarihinde yapılacak ihalede KDV hariç 80.000 TL muhammen bedel ile satışına karar verilmiş ve anılan tarihte yapılan ihalede teklif sahibi kişiye 82.500 TL+KDV bedelle satılmıştır.

Belediye Encümeninin 17.01.2024 tarih ve 2 sayılı kararı ile Belediyeye ait 8 ton hurdanın 2886 sayılı Devlet ihale Kanunu’nun 45’inci maddesi olan açık teklif usulü ile 01.02.2024 tarihinde yapılacak ihalede 11 TL/kg muhammen bedel (KDV dahil) ile satışına karar verilmiş olup, anılan tarihte yapılan ihalede hurdalar teklif sahibi kişiye 11,25 TL/kg bedel ile satılmıştır.

Kamu kurum ve kuruluşlarında bulunan hurdaların değerlendirilmesi amacıyla, 3284 sayılı Bazı Maden Hurdalarının Dışarı Çıkarılmasının Yasak Edilmesi ve Satın Alınması Hakkında Kanun’un 2’nci maddesinde maden hurdalarının askeri fabrikalara devredileceği hükme bağlanmıştır.

Daha sonra, 7330 sayılı Makine ve Endüstrisi Kurumu Anonim Şirketi Hakkında Kanunu’nun “Görev ve yetki” başlıklı 4’üncü maddesi dördüncü fıkrasında; Şirketin kamu idareleri, kamu iktisadi teşebbüsleri ve sermayesinin en az yüzde ellisi kamuya ait olan bağlı ortaklıklarca ihtiyaç fazlası ve kullanım dışı bırakılan veya niteliğini kaybetmiş olan her türlü hava, deniz ve kara taşıtları, makine ve teçhizat ile tehlikeli veya tehlikesiz metal/metallik bileşim atıkları, ekonomik değer taşıyan metal dışı (evsel nitelikte olmayan) mal ve malzemeleri; birinci fıkra da belirtilen faaliyetleri gerçekleştirmek için gerekli olan malzemelerin üretilmesinde ham madde olarak kullanmak ve gerektiğinde piyasada değerlendirmek üzere Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca belirlenen birim fiyatlarından satın alabileceği veya devralabileceği ve bu fıkra ile ilgili hususlar hakkında 17.12.1937 tarihli ve 3284 sayılı Bazı Maden Hurdalarının Dışarı Çıkarılmasının Yasak Edilmesi ve Satın Alınması Hakkında Kanun hükümlerinin uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

Böylece, yukarıda yer verilen ve hurdaların askeri fabrikalara devredilmesine ilişkin düzenleme, bu atıf ile birlikte söz konusu hurdaların MKE AŞ’ye devredilmesini hüküm altına alır hale gelmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, kamu kurum ve kuruluşlarının sahip oldukları hurda niteliğindeki malzemelerini ve ihtiyaç fazlası malzemelerini, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından belirlenen fiyat üzerinden MKE AŞ'ye satış yoluyla devretmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Ancak, Belediyenin hurda malzemelerine ilişkin iş ve işlemlerin incelenmesi neticesinde; hurda malzemelerini yukarıda yer verilen hükümler gereğince MKE AŞ'ye satış suretiyle devretmesi gerekirken söz konusu malzemelerin ihale yoluyla üçüncü kişilere satışını gerçekleştirdiği tespit edilmiştir. Bu uygulama, belirtilen mevzuat hükümlerine aykırılık teşkil ettiği açık olmakla birlikte, MKE AŞ'nin kaynak tedarikinin azalmasına da neden olmuştur.

Kamu İdaresi cevabında, belirtilen hususlara dikkat edileceği ve hurda malzemelerin MKE AŞ'ye satış suretiyle devredileceği ifade edilmiştir.

Bu itibarla, hurda malzemelerin elden çıkarılmasına yönelik olarak yapılacak iş ve işlemlerde yukarıda yer verilen yasal düzenlemelere riayet edilmesi ve hurda malzemelerin satış yoluyla MKE AŞ'ye devredilmesi gerekmektedir.

BULGU 3: Parasal Limitler Dahilinde Yapılan Alımlarda Bütçeye Konulan Ödeneğin %10'unun Kamu İhale Kurulunun Uygun Görüşü Alınmadan Aşılması

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 21'inci maddesinin (f) bendi ve 22'nci maddesinin (d) bendinde belirtilen parasal limitler dâhilinde yapılan mal ve hizmet alımları ile yapım işlerine ilişkin harcamaların yıllık toplamının, 2024 yılı bütçesine bu amaçla konulan ödeneklerin %10'unu, Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü alınmadan aştığı görülmüştür.

4734 sayılı Kanun'un "İdarelerce Uyulması Gereken Diğer Kurallar" başlıklı 62'nci maddesinin (1) bendinde; bu Kanun'un 21 ve 22'nci maddelerindeki parasal limitler dahilinde yapılacak harcamaların yıllık toplamının, idarelerin bütçelerine bu amaçla konulacak ödeneklerin %10'unu Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü alınmadıkça aşamayacağı belirtilmiştir.

31.12.2020 tarih ve 31351 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanan "4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 62 nci maddesinin (1) Bendi Kapsamında Yapılacak Başvurulara İlişkin Tebliğ"ın "Genel esaslar" başlıklı 4'üncü maddesinin 2'nci fıkrasında; Kanun'un 62'nci maddesinin (1) bendine göre, Kanun kapsamında yer alan ve bütçe sahibi olan kamu idarelerinin; Kanun'un gerek 21'inci maddesinin (f) bendi, gerekse temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak

konaklama, seyahat ve işeyle ilişkin alımlar hariç 22’nci maddesinin (d) bendi kapsamında yapacakları harcamalarda, bütçelerine bu amaçla konulan ödeneklerin %10’unu Kurulun uygun görüşü olmadan aşamayacağı, bu oran aşılarak Kamu İhale Kurumu’na yapılan başvuruların reddedileceği,

3'üncü fıkrasında ise Kanun'un 21'inci maddesinin (f) bendi ve 22'nci maddesinin (d) bendine göre ihtiyaçların temininde bütçe sahibi olan kamu idareleri tarafından, yıllık bütçelerine bu amaçla konulan toplam ödenek tutarının dikkate alınacağı; mal alımı, hizmet alımı veya yapım işleri için bütçelerine bu amaçla konan yıllık toplam ödenekleri üzerinden her biri için ayrı ayrı %10 oranının hesaplanacağı,

ifade edilmiştir.

Yapılan incelemede, 4734 sayılı Kanun'un 21'inci maddesinin (f) bendi ile 22'nci maddesinin (d) bendine göre yapılan mal alımları, hizmet alımları ve yapım işlerinde, aşağıdaki tablodan görüleceği üzere bütçeye bu amaçla konulan ödeneklerinin %10'unun, Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü alınmadan aşıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 10: Doğrudan Temin ve Pazarlık Usulü İle Yapılan Alım ve Yapım İşlerinde Ödenek Sınırı Aşımı

Harcama Kalemleri	2024 Yılı Toplam Ödenek Tutarı (A)	Toplam Ödeneğin %10'u (Sınır) (B=A*%10)	22/d ve 21/f Kapsamında Yapılan Harcama Tutarı (TL) (C)	Sınırı Aşan Tutar (TL) (D=C-B)	22/d ve 21/f Kapsamında Yapılan Harcama Tutarı/Toplam Ödenek Tutarı (C/A)
Mal Alımı	4.334.666,00	433.466,60	3.236.977,84	2.803.511,24	0,75
Hizmet Alımı	2.881.504,00	288.150,40	2.720.319,00	2.432.168,60	0,94
Yapım İşi	4.767.584,00	476.758,40	2.342.715,00	1.865.956,60	0,49

Kamu İdaresi cevabında, parasal limitler dâhilinde yapılan alımlar için yasal sınıra dikkat edileceği ve mevzuata uygun olarak işlem yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak 4734 sayılı Kanun'un 21 ve 22'nci maddelerindeki parasal limitler dâhilinde yapılacak harcamaların yıllık toplamının, bütçede bu amaçla tahsis edilmiş toplam ödeneklerin %10'unu aşmaması, aşımın söz konusu olabileceği durumlar için Kamu İhale Kurulundan önceden uygun görüş alınması gerekmektedir.

BULGU 4: Gelirlerden Alacaklar Hesabının Yıl İçinde Alacak Bakiyesi Vermesi

Belediye tarafından yapılan kayıtlarda aktif karakterli 120 Gelirlerden Alacaklar Hesabının bazı alt hesaplarının yıl içinde alacak bakiyesi verdiği görülmüştür.

Bilançonun aktif kısmında yer alan, açılış kaydı borç tarafına yapılan ve borç kalanı vermesi beklenen hesaplara aktif karakterli hesap denilmektedir. Aktif hesaplar “varlık hesapları” olarak da adlandırılmakta ve bu hesaplarda artış olduğunda hesabın borç tarafına, azalış olduğunda hesabın alacak tarafına kayıt yapılmaktadır. Varlık karakterli hesapların borç bakiyesi vermesi ya da bakiye vermemesi gerekmektedir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin 86’ncı maddesinde; 120 Gelirlerden Alacaklar Hesabının, mevzuatı gereğince tahakkuk ettirilen faaliyet alacakları ve bunlardan yapılan tahsilat ve terkinlerin izlenmesi için kullanılacağı hüküm altına alınmıştır.

Anılan Yönetmelik’in 87’nci maddesinde; Gelirlerden Alacaklar Hesabına ilişkin işlemleri, gelirlerden alacakların tahakkuk ve terkin işlemleri ile gelirlerden alaklardan yapılan tahsilat olarak sıralamıştır. Hesabın işleyişi ise 88’nci maddede açıklanmıştır.

Mevzuatı gereğince 120 Gelirlerden Alacaklar Hesabı ile bu hesabın alt hesaplarının her zaman borç bakiyesi vermesi ya da hiç bakiye vermemesi gerekirken yıl içinde alacak bakiyesi verdiği tespit edilmiştir. Belediye tarafından kullanılan muhasebe programının bu şekilde kayıtlara izin vermeyecek şekilde programlanması gerektiği değerlendirilmektedir.

Kamu İdaresi cevabında, gerekli çalışmaların başlatıldığı ifade edilmiştir.

BULGU 5: Banka Hesaplarında Bulunan Nakdin Nemalandırılmaması

Belediyenin banka hesaplarında bulunan nakit varlığını Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği’ndeki düzenlemeye rağmen nemalandırmadığı görülmüştür.

Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği’nin 1’inci maddesinde, Yönetmelik’in amacı, kapsamda yer alan kurumların mali kaynaklarının etkin ve verimli kullanılması ve izlenebilmesini teminen Kamu Haznedarlığı uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirlemek olarak ifade edilmiş, 2’nci maddesinde belediyeler kapsam dâhilindeki kurumlar arasında sayılmıştır.

“Uygulama ve kullanılacak araçlar” başlıklı 5’inci maddesinin ikinci fıkrasında genel bütçe kapsamı dışındaki kamu idareleri, kendi bütçeleri veya tasarrufları altında bulunan her

türlü mali kaynakları kamu sermayeli bankalarda aynı fıkrada sayılan araçları kullanarak değerlendirmekle yükümlü kılınmıştır.

“Kaynakların değerlendirilmesi ve nemalandırma” başlıklı 6'ncı maddesinde ise kurumların kaynaklarını mevduat, ters repo ve katılma hesabı araçlarını kullanarak değerlendirebilecekleri belirtilmiştir.

Tebliğin ilgili hükümleri ile 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun “Amaç” başlıklı 1'inci maddesinde belirtilen kaynakların etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi ilkesine uygun olarak bir taraftan kurumlara ilave kaynak oluşturulurken diğer taraftan da kamunun genel finansman ihtiyacının karşılanması ve mali istikrarın korunması amaçlanmıştır.

Ancak banka hesapları üzerinde yapılan incelemede Belediyenin yalnızca vadesiz mevduat hesabının olduğu, vadeli mevduat hesaplarının bulunmadığı ve nakit varlığını mevzuattaki düzenlemeye rağmen nemalandırmadığı tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi cevabında, banka hesaplarında bulunan nakdin haftalık olarak vadeli hesaplara aktarılarak mevduat faizi alındığı ifade edilmiştir. Ancak kanıtlayıcı bir belge sunulmamıştır.

Netice olarak; İdarenin, banka hesaplarında bulunan nakitlerini Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği uyarınca nemalandırması, kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi açısından önem arz etmektedir.

BULGU 6: Personel Giderinin Mevzuatta Belirtilen Oranı Aşması Nedeniyle Sözleşme Yapılamayacak Olmasına Rağmen Sosyal Denge Sözleşmesi İmzalanması

Belediye'nin gerçekleşen en son yıla ilişkin toplam personel giderinin, gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin yüzde otuz beşini aştığı ve sosyal denge sözleşmesi yapılamayacak olmasına rağmen imzalandığı görülmüştür.

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 15'inci maddesi, *"Belediyeler ve bağlı kuruluşları ile il özel idarelerinin kadro ve pozisyonlarında istihdam edilen kamu görevlilerine sosyal denge tazminatı ödenebilir. Sosyal denge tazminatının ödenebilecek aylık tutarı, 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanununa göre yapılan toplu sözleşmede belirlenen tavan tutarı geçmemek üzere ilgili belediye ve il özel idaresi ile ilgili belediye ve il özel idaresinde en çok üyeye sahip kamu görevlileri sendikası arasında anılan*

Kanunda öngörülen hükümler çerçevesinde yapılabilecek sözleşmeyle belirlenir." hükmünü içermektedir.

4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanununun "Mahalli idarelerde sözleşme imzalanması" başlıklı 32'nci maddesinde, "... *İlgili mahalli idarenin; vadesi geçmiş vergi, sosyal güvenlik primi ile Hazine Müsteşarlığına olan borç toplamının gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin yüzde onunu aşması, ödeme süresi geçtiği halde ödenmemiş aylık ve ücret borcu bulunması veya gerçekleşen en son yıla ilişkin toplam personel giderinin, gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin belediyelerde yüzde otuzunu, il özel idaresinde yüzde yirmi beşini aşması hallerinde bu madde kapsamında sözleşme yapılamaz. Sözleşmenin yapılmasından sonra bu koşulların oluşması durumunda mevcut sözleşme kendiliğinden hükümsüz kalır.*" hükmü bulunmaktadır.

Ayrıca, Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2024 ve 2025 Yıllarını Kapsayan 7. Dönem Toplu Sözleşmenin Dördüncü Bölümünün "Yerel Yönetim Hizmet Koluna İlişkin Toplu Sözleşme"nin "Sosyal denge tazminatı kriteri" başlıklı 4'üncü maddesine göre, 4688 sayılı Kanunun 32'nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "yüzde otuzunu" ibaresinin "yüzde otuz beşini" olarak uygulanacaktır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri çerçevesinde, 4688 sayılı Kanunun 32'nci maddesi kapsamında sosyal denge sözleşmesi imzalanabilmesi için Belediyenin gerçekleşen en son yıla ilişkin toplam personel giderinin, gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin yüzde otuz beşini geçmemesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede; Belediyenin gerçekleşen en son yıla ilişkin toplam personel gideri 5.782.504,31 TL, gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin (13.775.229,07 TL) yüzde otuz beşinin 4.821.330,17 TL olduğu görülmüş olup, mevzuatta belirlenen oranın 961.174,14 TL aşıldığı ve bu nedenle 2024 yılı içinde sosyal denge sözleşmesi imzalanmaması gerektiği tespit edilmiştir. Ancak 30.03.2024-31.03.2025 tarihleri arasında geçerli olacak şekilde Türkiye Yerel Yönetim Hizmetleri Kamu Görevlileri Sendikası ile Belediye arasında 31.03.2024 tarihinde Sosyal Denge Sözleşmesi imzalandığı görülmüştür.

Kamu İdaresi cevabında, sosyal denge sözleşmesi ile verilen sosyal denge tazminatının kişilerden faizi ile birlikte geri alındığı ve mevzuat hükümleri çerçevesinde hareket edileceği ifade edilmiştir.

Mevzuatta yer alan hükümlere aykırı olarak imzalanmış olan sosyal denge sözleşmesinin geçersiz olduğu ve belirtilen oranın altına düşülmeden yeni sözleşme imzalanmaması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 7: Personel Giderlerinin Mevzuatta Belirlenen Sınırların Üzerinde Olması

Belediyenin yıllık toplam personel giderlerinin gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin 213 sayılı Kanun’a göre belirlenen yeniden değerlendirme katsayısı ile çarpımı sonucu bulunan miktarın yüzde kırkını aştığı görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun “Norm kadro ve personel istihdamı” başlıklı 49’uncu maddesinde; belediyenin yıllık toplam personel giderlerinin, gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin 213 sayılı Vergi Usul Kanunu’na göre belirlenecek yeniden değerlendirme katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarın yüzde otuzunu aşamayacağı, nüfusu 10.000’in altında olan belediyelerde bu oranın yüzde kırk olarak uygulanacağı, yıl içerisinde aylık ve ücretlerde beklenmedik bir artışın meydana gelmesi sonucunda personel giderlerinin söz konusu oranları aşması durumunda, cari yıl ve izleyen yıllarda personel giderleri bu oranların altına ininceye kadar yeni personel alımı yapılamayacağı hükmüne yer verilmiştir.

İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bağlı Kuruluşları ile Bunların Üyesi Olduğu Mahalli İdare Birliklerinin Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmetlerinin Gördürülmesine İlişkin Usul ve Esaslar’ın “Personel giderlerinin toplam giderler içindeki payına ilişkin üst sınır” başlıklı 5’inci maddesine göre; idarelerin, şirket personeli de dâhil yıllık toplam personel giderleri, idarenin gerçekleşen en son yıl bütçe gelirleri toplamının her yıl, bir önceki yıla ilişkin olarak 213 sayılı Kanun uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması sonucu bulunacak miktarın yüzde kırkını aşamayacak, bu oran büyükşehir belediyelerinde yüzde otuz olarak uygulanacaktır.

Yine aynı madde hükmünde, belirlenen oranı aşan idarelerin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığından izin almadan şirketlerine işçi alımı yapamayacağı düzenlenmiştir.

Yapılan denetimde, gerçekleşen en son yıl bütçe gelirleri 13.772.329,21 TL olup, 213 sayılı Kanun’a göre belirlenen yeniden değerlendirme katsayısı (%58,46) ile çarpımı sonucu bulunan miktarın yüzde kırk olan personel gider limiti 8.729.453,15 TL olarak belirlenmiştir. Belediyenin yıllık personel giderlerinin toplamı 10.839.775,71 TL’dir. Limitin 2.110.322,56 TL tutarında aşıldığı tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi cevabında, cari yıl ve izleyen yıllarda personel giderleri söz konusu oranın altına inine kadar yeni personel alımı yapılmayacağı ifade edilmiştir.

Kamu idarelerinin personel alımlarında, yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri ile belirlenen personel giderleri sınır oranının aşılması durumunda yasal sınırın altına ininceye kadar personel alımı yapılmaması ve bu ödemeler açısından mali disiplinin sağlanması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 8: Bina İnşaat ve Yapı Kullanma İzin Harçlarının Mevzuatta Öngörülenden Fazla Tahsil Edilmesi

Bina İnşaat Harcı ve Yapı Kullanma İzni Harcı tarifeleri 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'na dayanılarak alınan Bakanlar Kurulu Kararı'nda belirtilen bedelden daha yüksek belirlenmiş ve bu nedenle vatandaşlardan yasal limitin üzerinde harç tahsil edilmiştir.

A) Bina inşaat harcı tarifesi mevzuatta öngörülenin üzerinde belirlenmiştir

2464 Sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun Bina İnşaat Harcına ilişkin olarak harcın konusunu ve vergiyi doğuran olayı belirleyen Ek 1'inci maddesine göre belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde yapılan her türlü bina inşaatı (ilave ve tadiller dahil), inşaat veya tadilat ruhsatının alınması, bina inşaat harcına tabidir. Harcın tarifesi ise Kanun'un 96'ncı maddesi (a) bendi gereğince Cumhurbaşkanınca (Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi öncesinde ise Bakanlar Kurulu Kararı ile) tayin ve tespit edilmektedir.

Kanun'un 96'ncı maddesinin (a) bendi gereği alınan 2005/8730 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nda 4. Grup belediyelerde bina inşaat harcı, birim inşaat alanları esas alınarak konutlar için beş, işyerleri için dört ayrı kategoride listelenmiştir. Bu listede konutlar için alınacak olan bina inşaat harcının beher m²'si; 100 m² ye kadar 0,60 TL, 101-120 m² 1,20 TL, 121-150 m² 1,75 TL, 151-200 m² 2,25 TL, 200 m²'den yukarısı 2,75 TL; işyerleri için 25 m²'ye kadar 2,25 TL, 26-50 m² 3,50 TL, 51-100 m² 4,50 TL, 100 m²'den yukarısı 5,5 TL olarak belirlenmiştir.

02.07.2018 tarih ve 700 sayılı KHK'nın geçici 1'inci maddesinde “*Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten önce, bu Kanun Hükmünde Kararname ile değişiklik yapılan kanunların ve kanun hükmünde kararnamelerin ilgili maddeleri gereğince yürürlüğe konulmuş olan tüzükler, nizamnameler, Başbakanlık ve Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılan yönetmelikler ile diğer işlemler yürürlükten kaldırılmadıkça geçerliliğini sürdürür.*” hükmü

gereği yukarıda bahsedilen Bakanlar Kurulu Kararı yürürlükten kaldırılmadığı için geçerliliğini korumaktadır.

Yenipazar Belediyesinde 2024 yılında verilen yeni yapı ruhsatı bulunmakta olup bu yılda uygulanan bina inşaat harcı tarifesi, yukarıda belirtilen m² büyüklüğüne göre konut için 0,96 – 4,40 TL/m² aralığında, işyeri için 3,60 – 8,80 TL/m² aralığı uygulanmıştır. Belediyece uygulanan tarife 2005 yılından bu yana değişmeyen ve 2024 yılında da uygulamaya devam edilen 2005/8730 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nda konut ve işyeri için belirlenen limitlerin üzerindedir. Bu nedenle başvuranlardan yasal limitin üzerinde bina inşaat harcı tahsil edilmiştir.

Kamu İdaresi cevabında, bina inşaat harçlarının mevzuatta öngörülen oranlarda tahsil edilmesi için bu konunun meclis toplantısı gündemine alınacağı ifade edilerek bulguya iştirak edilmiştir.

Yukarıda verilen mevzuat hükümlerinden anlaşılabacağı üzere bina inşaat harcının tarifesini olarak dikkate alınması gereken dayanak yeni düzenleme oluncaya kadar 2005/8730 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'dır. Dolayısıyla Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliği'nde 4. Grup belediyeler arasında sayılan Yenipazar Belediyesinde bina inşaat harcı tarifesinin Bakanlar Kurulu Kararında belirlenen limiti aşmayacak şekilde uygulanması gerekmektedir.

B) Yapı kullanma izni harcı tarifesi mevzuatta öngörülenin üzerinde belirlenmiştir

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 80'inci maddesinde; İmar mevzuatı gereğince alınacak harçlar sayılmış ve belirtilen harçların belediyece tahsil olunacağı belirtilmiştir. Maddenin (f) bendinde ise yapı kullanma izinlerinin yapı kullanım izin harcına tabi olacağı belirtilmiştir.

Harçlara ait tarifeler ise 84'üncü maddede sıralanmış ise de bina inşaat harcında olduğu gibi, Yapı Kullanma İzin Harcı tarifesi de Kanun'un 96'ncı maddesi (a) bendi gereğince Cumhurbaşkanı (Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi öncesinde ise Bakanlar Kurulu) kararı ile tayin ve tespit edilmektedir. Bu yetkiye istinaden 2005/8730 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yapı kullanma izni harcı belediye grupları itibarıyla belirlenmiş ve Kararın ekinde sıralanmıştır.

4. Grup belediye olan Yenipazar Belediyesince uygulanması gereken yapı kullanma izni harcı, 2005/8730 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı gereğince 2024 yıllarında konutta 0,06 TL/m²,

işyerinde 0,08 TL/m²'dir. Belediye tarafından ise 2024 yılında konut için 0,10 TL/ m², işyeri için 0,13 TL/m² tarifesine uygulanmış ve bunun üzerinden harç tahsil edilmiştir. 2024 yılında verilen yapı kullanma izin belgeleri bulunmakta olup, bu belgelere istinaden hesaplanan harcın mevzuatta belirtilen tutardan yüksek belirlenmesi nedeniyle başvurulardan yasal sınırın üzerinde harç bedeli alınmıştır. Mükelleflerce dava konusu edilebilecek bu uygulama Belediye için ekonomik ve hukuki yük de oluşturabilecektir.

Kamu İdaresi cevabında, yapı kullanma izin harçlarının mevzuatta öngörülen oranlarda tahsil edilmesi için bu konunun meclis toplantısı gündemine alınacağı ifade edilerek bulguya iştirak edilmiştir.

Yapı kullanma izin harcının tarifesine olarak dikkate alınması gereken dayanak yeni düzenleme oluncaya kadar 2005/8730 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı olduğundan bu Karar'da belirtilen limitler dahilinde konutlar için 0,06 TL/m², işyeri için 0,08 TL/m² olarak uygulanması ve tahsili gerekmektedir.

BULGU 9: Tarife Cetvelinde Bazı Harçların Mevzuatta Öngörülen Azami Tutarların Üzerinde Belirlenmesi

Kanun'da konusu yapılan harçlar için belediye meclisince yüksek tarife belirlenmiştir.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun "Vergi ve harç tarifelerinin tespiti" başlıklı 96'ncı maddesinin A bendindeki "*Cumhurbaşkanı, bu Kanunda en az ve en çok miktarları gösterilen vergi ve harçların tarifelerini belediye grupları itibarıyla tayin ve tespit eder*" hükmü gereği alınan 2005/8730 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı bulunmaktadır. Bu karar ile birçok harcın tarifesine belirlenmiş ve daha sonra yeni bir karar ile de değiştirilmemiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun meclisin görev ve yetkilerinin sayıldığı 18'inci maddesinde kanunlarda vergi, resim, harç ve katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı hizmetler için uygulanacak ücret tarifesini belirleme görev ve yetkisi belediye meclisine verilmiştir.

Yapılan incelemede 2024 yılında kullanılmak üzere Belediye meclisince alınan 05.12.2023 tarih ve 44 sayılı karar ile harçlara yönelik tarife belirlenmiştir. Bu tarifiede 2005/8730 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile belediye grupları itibarıyla sınırları çizilen Kaynak Suları Harcı, Hayvan Kesimi Muayene ve Denetleme Harcı, Ölçü ve Tartı Aletleri Muayene Harcı, Kayıt ve Suret Harcı, İlk Parselasyon Harcı, İfraz ve Tevhid Harcı, Plan ve Proje Tasdik

Harcı, Zemin Açma İzni ve Toprak Hafriyat Harcı, Muayene Ruhsat ve Rapor Harcı ile Sağlık Belgesi Harcı tarifesini belirlenmiştir. Belirlenen bu tarife 2022/1 seri sıra numaralı Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliği'nce 4'üncü grup belediye olan Yenipazar Belediyesi için ilgili mevzuatın koymuş olduğu sınırın üzerindedir.

Kamu İdaresi cevabında, 4. grup olan Yenipazar Belediyesinde anılan harçların mevzuata uygun olarak belirlenmesine yönelik çalışmalara başlandığı ve konunun meclis toplantısı gündemine alınacağı belirtilerek bulguya iştirak edilmiştir. Ayrıca kanıtlayıcı belge sunulmasa da mevzuatın belirlediği şekliyle harç hesaplaması yapılmaya başlandığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, Kanun'da harç konusu yapılan hizmetler için mevzuatın koymuş olduğu sınırın üzerinde belediye meclisince tarife belirlenmesi hukuka aykırılık teşkil etmektedir.

BULGU 10: İmtiyaz Yoluyla Devredilen Katı Atık Hizmetlerine Yönelik Takip ve Kontrol Mekanizmasının Kurulmaması

Katı atık hizmetlerinin imtiyaz yoluyla gördürülmesi sürecinde, katı atıkların Belediye sınırlarından toplanıp toplanmadığının, Belediye sınırlarından toplanan katı atık miktarının ve Belediyeye fatura edilen maliyet bilgisinin doğruluğunun Belediyece takip ve kontrolünün yapılmadığı görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediyenin görev ve sorumlulukları" başlıklı 14'üncü maddesinde belediyenin çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık hizmetlerini yapacağı veya yaptıracığı; "Belediyenin yetkileri ve imtiyazları" başlıklı 15'inci maddesinde katı atıkların toplanması, taşınması, ayrıştırılması, geri kazanımı, ortadan kaldırılması ve depolanması ile ilgili bütün hizmetleri yapmak ve yaptırmak hususunda belediyenin yetki ve imtiyazının bulunduğu; aynı maddede katı atık hizmetlerinin Danıştay'ın görüşü ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının kararıyla süresi kırkdokuz yılı geçmemek üzere imtiyaz yoluyla devredebileceği hüküm altına alınmıştır.

Atıksu Altyapı ve Evsel Katı Atık Bertaraf Tesisleri Tarifelerinin Belirlenmesinde Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmelik'in "Evsel katı atık sistemi süreçleri" başlıklı 15'inci maddesinde toplam sistem maliyetinin hesaplanmasında esas alacağı temel bileşenlerin toplama, taşıma, aktarma, geri kazanım, bertaraf ve satış olduğu belirtilmiştir. Mezkur Yönetmelik'e dayanılarak hazırlanan Evsel Katı Atık Tarifelerinin Belirlenmesine Yönelik Kılavuzda da konuyla her türlü detay verilmiştir.

Bilecik İlinde yer alan il, ilçe ve belde belediyelerince Bilecik Belediyeler Birliği kurulmuş, bu birlik marifetiyle de belediyelerin katı atık hizmetleri imtiyaz yoluyla bir firmaya devredilmiştir. Yapılan imtiyaz sözleşmesinde, toplam yatırım bedelinin finansmanından yüklenicinin sorumlu olduğu, ilave finansmana ihtiyaç olduğunda ilave finansmanın geri ödenmesinden de yüklenicinin sorumlu olduğu, bu miktarın tarife ile belirlenen hizmet bedeli kapsamında bir artış olarak kabul edilmeyeceği, katı atıkların değerlendirilmesi ile elde edilecek ürünleri müşterilerine ulaştırmak için yapılan tüm masrafların yükleniciye ait olduğu, biyogaz tesisi, enerji santrali ve kompost tesisi gibi birçok tesisin yüklenici tarafından belirlenen sürede yapılması gerektiği belirtilmiştir.

Katı atık hizmetlerini imtiyaz yoluyla devralan yüklenici, Bilecik Belediyeler Birliğine her bir belediyenin sınırlarında toplanan katı atık ile ilgili tonaj ve bedel bilgisini aylık olarak göndermektedir. Birlik ise yüklenici tarafından gönderilen bu dokümanları ilgisine göre belediyelere göndermekte ve belediyelerin ödeme yapmasını istemektedir.

Yüklenici tarafından Birliğe Birlik tarafından da belediyeye gönderilen belgeler incelenmiş; toplam sistem maliyetinin hesaplanmasında esas alınacak temel bileşenlerden olan toplama, taşıma, aktarma, geri kazanım, bertaraf ve satış hususlarında ayrıntı verilmediği sadece tonaj bilgisi ile ton başına toplam bedel bilgisi verildiği; katı atıkların toplanıp götürüldüğü entegre katı atık yönetim tesisine belediyelerin uzaklığı minimum ve maksimum 11 - 90 km olarak değişmesine rağmen tüm belediyelere ton başına aynı bedelin yansıtıldığı; toplam sistem maliyetinin tüm unsurlarına yönelik maliyet bilgisi temin edilmeden, bildirilen miktar ve birim bedelin olduğu gibi kabul edildiği görülmüştür. Kaldı ki imtiyaz sözleşmesinde de ücretlerin mevcut mevzuat çerçevesinde belirlenmesi gerektiği ifade edilmiştir. Mevcut mevzuat olan anılan Yönetmelik ve bu Yönetmelik'e dayanılarak hazırlanan Eysel Katı Atık Tarifelerinin Belirlenmesine Yönelik Kılavuz, ücretlerin belirlenmesinde belirleyici olmalıdır. İlgili Kılavuzda, toplam sistem maliyetinin belirlenmesi, sonrasında ise kompost ve enerji satış gelirlerinin düşülerek net sistem maliyeti üzerinden tarife belirlenmesi gerektiği örneklendirilmiştir.

Kamu İdaresi cevabında, denetim tespiti üzerine 2025 yılında katı atıkların Belediye tarafından da tartılmaya başlandığı, fişler ile faturaların karşılaştırıldığı ifade edilerek bulguya iştirak edilmiş olsa da kanıtlayıcı belge sunulmamıştır. Ayrıca katı atıkların toplanması taşınması ve bertarafı hizmetlerinin takip ve kontrolünün sağlanmasına yönelik diğer konulara ilişkin açıklama yapılmamıştır.

Sonuç olarak, Belediye sınırlarından toplanan katı atık miktarının, yüklenicinin bildirmiş olduğu miktar ile gerçekten uyumlu olup olmadığının; ton başına bildirilen bedelin toplama taşıma, bertaraf maliyetinin ne kadar üzerinde olduğunun; imtiyaz sözleşmesi gereği 2024 yılında çoktan yapılmış olması gereken tesislerden kompost veya enerji satışının olup olmadığının var ise elde edilen gelirin belediyece sorgulanması ve Belediye için önemli bir gider kalemi olan bu hizmetlere yönelik sürecin titizlikle takip edilmesi gerekmektedir. Belediyenin bu konuda katlanmış olduğu tüm giderlerin Belediyenin sınırlarında ikamet edenlere yansıtılacağı değerlendirilerek, halkın olması gerekenden yüksek bir bedel ile muhatap olmasının önüne geçilmesi sağlanmalıdır.

BULGU 11: Emlak Vergisi Matrahı ve Vergi Değeri Hesabında Hatalı Uygulamalar Bulunması

Emlak vergisinde bina ve arazinin vergi değeri olan matrahın hesabında ve verginin hesaplanmasında hatalı uygulamalar yapıldığı görülmüştür.

1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu’nun “Matrah” başlıklı 7’nci ve 17’nci maddelerinde bina ve arazi vergisinin matrahının, binanın ve arazinin bu Kanun hükümlerine göre tesbit olunan vergi değeri olduğu; “Verginin tarh ve tahakkuku” başlıklı 11’inci ve 21’inci maddelerinde bina ve arazi vergisinin tarh ve tahakkukunun belediye tarafından 29’uncu maddeye göre hesaplanan vergi değeri esas alınarak yıllık olarak tarh olunacağı; yapılan tarh ve tahakkuku takip eden yıllarda, 29’uncu maddeye göre tespit edilen vergi değeri üzerinden hesaplanan bina ve arazi vergisinin, her bütçe yılının başından itibaren o yıl için tahakkuk etmiş sayılacağı; “Vergi Değeri” başlıklı 29’uncu maddesinde ise vergi değerinin hesabında bin liraya, verginin hesaplanmasında ise bir liraya kadar olan kesirlerin dikkate alınmayacağı ifade edilmiştir.

Emlak vergilerinin tarh ve tahakkuk belgeleri üzerinde yapılan incelemede bazılarının vergi değeri olan matrahın hesabında bin liraya kadar olan kesirlerin, vergi hesaplanmasında ise bir liraya kadar olan kesirlerin dikkate alındığı görülmüştür. Yapılan bu hatalı uygulama ile Belediye tarafından her bir mükellefe olması gerekenden fazla tutarda emlak vergisi tarh ve tahakkuk ettirilmiştir.

Kamu İdaresi cevabında, emlak vergisi matrahı ve verginin hesabında yapılan uygulamalara ilişkin gerekli düzeltmelerin yapıldığı bildirilerek bulguya iştirak edilmiştir. Ancak kanıtlayıcı belge sunulmamıştır.

Emlak vergisinin tarh ve tahakkukunun 1319 sayılı Kanun'un 29'uncu maddesine uygun olarak yapılması gerekmektedir.

BULGU 12: Emlak Vergisinde Binaların İnşaat Sınıflarının Hatalı Tespit Edilmesi

Belediye sınırları içerisinde yer alıp emlak vergisine tabi olan binaların inşaat sınıflarının hatalı belirlendiği görülmüştür.

1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun "Vergi değeri" başlıklı 29'uncu maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde vergi değeri;

"Binalar için, Maliye ve Bayındırlık ve İskan bakanlıklarınca müştereken tespit ve ilân edilecek bina metrekare normal inşaat maliyetleri ile (a) bendinde belirtilen esaslara göre bulunacak arsa veya arsa payı değeri esas alınarak 31 inci madde uyarınca hazırlanmış bulunan yönetmelik hükümlerinden yararlanılmak suretiyle hesaplanan bedeldir" hükmüne yer verilmiş olup 02.07.2018 tarihli ve 700 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 59'uncu maddesiyle bu maddede yer alan "tüzük" ibaresi "yönetmelik" şeklinde değiştirilmiştir.

29.02.1972 tarih 7/3995 sayılı Emlak Vergisine Matrah Olacak Vergi Değerlerinin Takdirine İlişkin Tüzük'ün "Binaların inşaat sınıflarına göre ayrımı" başlıklı 10'uncu maddesinde binaların yapılış tarzı, işçiliği, çeşitli kısımlarında kullanılan malzemenin cinsi, kalitesi ve benzeri hususlar dikkate alınarak binalar, lüks inşaat, birinci sınıf inşaat, ikinci sınıf inşaat, üçüncü sınıf inşaat, basit inşaat olmak üzere beş sınıfa ayrılmış olup inşaat sınıflarının tayinine esas alınacak niteliklerin Hazine ve Maliye Bakanlığınca tespit ve ilan olunacağı ifade edilmiştir.

Bahse konu 10'uncu maddedeki hükme istinaden Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından 15.12.1982 tarihli ve 17899 sayılı Resmi Gazete'de "Bina İnşaat Sınıflarının Tespitine Dair Cetvel" yayımlanmıştır. Cetvelde; binaların yapılış tarzı, işçiliği, çeşitli kısımlarında kullanılan malzemenin cinsi ve kalitesi gibi özelliklere yer verilmiş, binalar Tüzük'e uygun olarak beş sınıfa ayrılmış ve her sınıf için on adet kriter belirlenmiştir.

Söz konusu Tüzük'ün "İnşaat maliyet bedelinin hesaplanması" başlıklı 20'nci maddesine göre inşaat maliyet bedeli, binanın dıştan dışa yüzölçümü ile metrekare normal inşaat maliyet bedelinin çarpılması suretiyle bulunmaktadır. Yine aynı maddeye göre metrekare normal inşaat maliyet bedelleri; binaların kullanılış tarzları, inşaat nevileri ve sınıflarına göre

Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından birlikte belirlenmekte ve uygulanacağı bütçe yılından önce ilan edilmektedir.

Her bütçe yılından önce Resmi Gazete’de yayımlanan Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliğ eklerinde yer verilen Binaların Metrekare Normal İnşaat Maliyet Bedellerini Gösterir Cetveller incelendiğinde, metrekare normal inşaat maliyet bedellerinin bina sınıflarına göre belirlendiği görülmektedir. Bina sınıfının, olması gerekenden daha düşük bir sınıf olarak belirlenmesi; inşaat maliyet bedelinin, dolayısıyla bina vergi değerinin olması gerekenden daha az miktarda hesaplanmasına, kurum tarafından daha az miktarda emlak vergisi tahakkuku ve tahsilatı yapılmasına sebebiyet verecektir.

Konuyla ilgili olarak Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan 14 Seri No.lu Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliği’nde; binanın gireceği sınıfın, belirlenen özelliklerden yarıdan fazlasını taşıyıp taşımadığına bakılarak belirleneceği, binada anılan özelliklerden yarıdan fazlası yoksa bu defa özellikleri itibarıyla en yakın olduğu sınıfın beyan edileceği, diğer taraftan binanın bir alt veya üst sınıftan hangisine gireceği konusunda tereddüde düşülen hallerde rayiç bedelin beyan edilmesinin esas olduğu da dikkate alınarak bir üst sınıfın bildirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

İlgili Tüzük’ün “Mükelleflerden istenecek bilgiler” başlıklı 3’üncü maddesinde inceleme yetkisine sahip memurların, mükelleflerden söz konusu yapının genel durumuna, kullanış tarzına ilişkin gerekli bilgileri isteyebileceği, “İnceleme memurlarına bilgi verme zorunluluğu” başlıklı 4’üncü maddesinde ise inceleme yetkisine sahip memurların, vergi değeri takdir edilecek bina, arsa ve araziye gezip görebileceği ifade edilmiştir.

Emlak vergisi beyanları ve bu beyan üzerine yapılan tarh ve tahakkuk belgelerinin incelenmesinde, Belediye sınırları içerisinde yer alıp emlak vergisine tabi olan binaların inşaat sınıflarının neredeyse tamamına yakınının 3. sınıf inşaat olarak belirlendiği ve mevzuatta sınıflandırmanın yapılmasına ilişkin düzenlemelere uyulmadığı, en düşük inşaat sınıfı olan 3. sınıf inşaat üzerinden emlak vergisi tahakkuk ettirildiği görülmüştür.

Kamu İdaresi cevabında, emlak vergisine ilişkin binaların inşaat sınıflarının kontrol edilmesine ve beyanların düzeltilmesine yönelik çalışmalara başlandığı ifade edilerek bulguya iştirak edilmiştir.

Sonuç olarak, Belediyenin emlak vergisine ilişkin gelir kaybını önlemek adına emlak vergisi mükelleflerinden binanın genel durumuna ve kullanış tarzına ilişkin gerekli bilgileri

istemesi, inceleme yetkisine sahip memurları vasıtasıyla vergi değeri takdir edilecek binaları yerinde görüp bir tutanakla bu durumu yukarıdaki mevzuat hükümlerine göre kayıt altına alması gerekmektedir.

BULGU 13: Mesken İçin Belirlenen Atıksu Tarifesinin Mevzuatta Belirtilen Tavan Sınırını Aşması

Mesken için belirlenen atıksu ücretinin, metreküp su ücretinin %50'sini aşacak şekilde belirlendiği görülmüştür.

Atıksu Altyapı ve Evsel Katı Atık Bertaraf Tesisleri Tarifelerinin Belirlenmesinde Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmelik'in 5'inci maddesinde sürdürülebilir atıksu hizmetlerinin yönetilmesi amacıyla toplam sistem maliyetlerinin tarifelere yansıtılmasının, tarifelerin kirleten öder ilkesine göre belirlenmesinin ve atıksu hizmetlerinden tahsil edilen ücretlerin, atıksu ile ilgili hizmetler dışında kullanılmamasının esas olduğu, mezkur Yönetmelik'in 17'nci maddesinde atıksu hizmetlerinin sürdürülebilirliği için asgari atıksu ücretinin 0,30 TL/m³ olduğu, mevzuattaki yükümlülöklere uygun şekilde atıksu hizmetlerinin verilebilmesi için asgari atıksu ücretinin yeterli olmaması durumunda tam maliyet esaslı tarifeye göre atıksu ücreti belirleneceğı belirlenen metreküp temelindeki atıksu ücretinin ise metreküp su ücretinin % 50'sini aşamayacağı hüküm altına alınmıştır.

Yapılan incelemede Belediyenin meskenler için kademeli su tarifiesi belirlediğı, bu tarifede aylık 1-35 metreküp su kullananlara metreküp su bedelinin 0,79 TL, 36 metreküp ve üzeri su kullananlara ise metreküp su bedelinin 5,04 TL olduğu, meskenler için kullanım miktarı farketmeksizin metreküp atıksu bedelinin ise 1,40 TL olduğu görülmüştür.

Anılan Yönetmelik ve belirlenen su tarifiesi gereğı, aylık 1-35 metreküp su kullananlardan alınması gereken en yüksek atıksu bedeli metreküp başına 0,40 TL olmalıdır.

Ayrıca İdarenin aylık 6.000 metreküp kapasiteli atıksu arıtma tesisi bulunmaktadır. Tesisten kaynaklanan arıtma maliyeti ile atıksuların toplanıp tesise ulaştırılması sürecinden kaynaklanan maliyetler göz önüne alınarak atıksu ücretinin tam maliyet esasıyla belirlenmesi gerekmektedir. Tam maliyet esası sebebiyle yüksek atıksu bedeli alınması gerektiğı durumda, yukarıdaki Yönetmelik'e aykırı durumun oluşmasını engellemek için metreküp su bedelinin düşük belirlenmemesi gerekmektedir.

Kamu İdaresi cevabında, Belediyenin atıksu tarifesinin meclis toplantısı gündemine alınarak revize edileceği ifade edilerek bulguya iştirak edilmiştir.

Sonuç olarak, İdarenin atıksu hizmetlerine yönelik tarifelerin konuyla ilgili çıkarılmış Yönetmelik'e uygun olarak belirlenmesi gerekmektedir.

BULGU 14: Toplanan Katı Atık Gelirlerinin Katı Atık Hizmetleri İçin Oluşan Maliyeti Karşılammaması

Evsel katı atık hizmetleri için belirlenen bedelin yetersiz olduğu, bu hizmetler için katılan maliyetin evsel katı atık üreticisi olan belde halkına yansıtılmadığı görülmüştür.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 11'inci maddesinde belediyelerin evsel katı atık bertaraf tesislerini kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmekle yükümlü olduğu; bu hizmetten yararlananların ve/veya yararlanacakların, sorumlu yönetimlerin yapacağı yatırım, işletme, bakım, onarım ve ıslah harcamalarına katılmakla yükümlü olduğu; bu hizmetten yararlananlardan, belediye meclisince belirlenecek tarifeye göre katı atık toplama, taşıma ve bertaraf ücreti alınacağı; bu fıkra uyarınca tahsil edilen ücretlerin, katı atıkla ilgili hizmetler dışında kullanılmayacağı, Atıksu Altyapı ve Evsel Katı Atık Bertaraf Tesisleri Tarifelerinin Belirlenmesinde Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmelik'in 4'üncü maddesinde 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun Mükerrer 44'üncü maddesi hükmü gereği çevre temizlik vergisini de içerecek şekilde evsel katı atık ile ilgili verilen tüm hizmetler karşılığında tam maliyet esaslı tarifeye göre belirlenen toplam sistem maliyetini karşılamak üzere evsel katı atık hizmetlerinden yararlananlar tarafından ödenmesi gereken parasal değer ücret olduğu; 5'inci maddesinde sürdürülebilir katıatık hizmetlerinin yönetilmesi amacıyla toplam sistem maliyetlerinin tarifelere yansıtılması, tarifelerin kirleten öder ilkesine göre belirlenmesi ve katı atık hizmetlerinden tahsil edilen ücretlerin, katıatık ile ilgili hizmetler dışında kullanılmamasının esas olduğu; 18'inci maddesinde evsel katı atık hizmetleri için ücretlendirme yapılırken tam maliyet ve kirleten öder esaslarının kullanılacağı; 20'nci maddesinde ise evsel katı atık idarelerinin her atık üreticisine sadece aldıkları hizmetlerin maliyetlerini dikkate alarak tarife belirleyeceği; 21'inci maddesinde evsel katı atık idarelerinin evsel katı atık hizmetleri için tahsil edilen ücretlerin evsel katı atık hizmetlerinde kullanılmasını sağlayacak tam maliyet esaslı muhasebe sistemini kurmakla yükümlü olduğu hüküm altına alınmıştır.

Yapılan incelemede, İdarenin katı atıkların toplanması, taşınması ve bertarafına yönelik katlandığı maliyetin, evsel katı atık üreticilerinin ödediği katı atık ücreti ve çevre temizlik vergisi toplamının çok üzerinde olduğu görülmüştür. Başka bir ifade ile evsel katı atık üreticilerinden toplanan para, katı atık hizmetlerinin Belediyeye olan maliyetini karşılayamamaktadır. İdareden alınan verilerden 2024 yılında evsel katı atık üreticilerine yaklaşık 102.519,96 TL Çevre Temizlik Vergisi ve 227.661,42 TL katı atık ücreti olmak üzere toplam 330.181,38 TL katı atık hizmetleri karşılığı gelir tahakkuk ettirildiği anlaşılmıştır. Ancak Belediyenin 2024 yılında katı atık hizmetleri için katlandığı maliyet ise 1.645.384,17 TL olmuştur. Aradaki 1.315.202,79 TL fark ise belediyenin diğer gelirlerinden karşılanmıştır.

Kamu İdaresi cevabında, katı atık bedellerinin 04.02.2025 tarih ve 5 sayılı meclis kararı ile revize edilerek maliyet hesabına göre yükseltildiği ifade edilerek bulguya iştirak edilmiştir. Ancak tarifenin tam maliyet esası ve kirleten öder hükmüne uygun belirlendiğine ilişkin kanıtlayıcı belge sunulmamıştır.

Sonuç olarak, mevzuatta belirtilen kirleten öder hükmü gereği, katı atıkların toplanması taşınması ve bertarafına yönelik yapılan katı atık hizmetleri tarifesinin tam maliyet esasıyla belirlenmesi ve bu bedelin katı atık üreticilerine yansıtılması gerekmektedir.

BULGU 15: Hurdaya Ayırma İşlemlerinde Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabına Gerekli Kayıtların Yapılmaması

Belediye tarafından yıl içinde hurda satışı yapıldığı ancak satışı yapılan hurda malzemelere ilişkin tutarın 120 Gelirlerden Alacaklar hesabından çıkış yapıldığı, 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve İlgili Maddi Duran Varlıklar Hesabında kayıtlı bir tutar bulunmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 187'nci maddesinde maddi duran varlıkların satış işlemleri sırasında; varlığın kayıtlı değeri ile satış bedeli arasında fark olması durumunda, oluşan olumlu farkın 600 Gelirler Hesabına kaydedilerek satış işleminin muhasebeleştirileceği hüküm altına alınmıştır.

294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabının niteliğini açıklayan 224'üncü maddesinde; bu hesabın çeşitli nedenlerle kullanılma olanaklarını yitiren maddi duran varlıkların izlenmesi için kullanılacağı düzenlenmiştir. Hesabın işleyişi ise 225'inci maddede açıklanmıştır. Buna göre; kullanılma olanaklarını yitiren maddi duran varlıkların kayıtlı değerleri üzerinden bu hesaba borç kaydedilecektir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümlerine göre çeşitli nedenlerle vasfı ortadan kalkan maddi duran varlıkların; kayıtlı değerleri üzerinden ilgili hesaptan kaydı düşülerek 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabına kaydedilmesi gerekmektedir.

Hurdaya ayrılan malların satışı olması halinde ise 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabından çıkış yapılmalı ve yönetmelikte belirtildiği şekilde ilgili hesaplar çalıştırılmalıdır.

Yapılan denetimlerde, Belediye tarafından yıl içerisinde hurdaya ayrılan taşınırın 01.02.2024 tarih ve 6 sayılı encümen kararı ile ihale yoluyla 60.075,00 TL bedelle satıldığı görülmüştür. Ancak Belediyenin mali tabloları incelendiğinde, 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabında kayıtlı bir bakiyenin hiç bulunmadığı ve yapılan satış sonrasında ilgili tutarın 120 Gelirlerden Alacaklar Hesabından çıkış yapıldığı tespit edilmiştir.

Dolayısıyla Belediyenin hurda olarak satışını yaptığı taşınırın ilgili hesaplardan çıkararak 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabına almaması ve satış sırasında olumlu veya olumsuz farkın ilgili hesaplara kaydedilmemesi mali tabloların hatalı gözükmesine neden olmuştur.

Kamu İdaresi cevabında, hurdaya ayırma işlemlerinin mevzuata uygun olarak yapılacağı ifade edilmiştir.

Bu itibarla mali tabloların tam ve doğru bilgi üretmesi adına İdarenin hurdaya ayırmış olduğu varlıklarını 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabında izlemesi gerektiği ve bu varlıkların satışa konu olması durumunda kayıtların mevzuatta öngörüldüğü şekilde yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>